

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Qvæstio III. De obiecto visionis Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

tribui posset actio, causa vero subiectua obediens non potest esse instrumentum, si non possit recipere tanquam virtus vllius alterius causae principalis receptiua; nam Deus eleuans causam receptiua non recipit, sicut agit quando eleuat causam actiua.

Vnde argumentor efficaciter: illa non est causa instrumentalis quatenus receptiua quae recipit sola, visionem, sed intellectus solus recipit visionem, non autem Deus, ergo intellectus non est causa instrumentalis receptiua. Neque dicas Deum esse causam principalem huius receptionis in genere causae efficientis, contra enim arguo, nulla causa est instrumentalis in eo genere, in quo non respondet ei vlla causa principalis, sed nulla causa principalis respondet in genere subiecti, causa subiectua: ergo causa illa subiectua non potest esse instrumentalis in genere causa subiectua sicut enim instrumento effectiu respondere debet causa principalis effectiu, ita instrumento receptiua, debet respondere causa receptiua principalis. Denique ut intellectus Deum aliquo modo videat principaliter, exigitur, ut sit causa principalis visionis, vel ut agens, vel ut recipientis, non causat principaliter ut agens, ergo ut recipientis.

Solutio prima da-
bitationis.

Ad primam Resp. Deum esse causam principalem visionis ut actio est, sed nullo tamen modo, posse dici videntem; visio enim principaliter denominat causam in qua est, non autem causam a qua est, ideo intellectus solus denominatur videns, quamvis sit tantum principaliter videns, ut est principium receptiuum, non prout est principium productiuum. Vnde ad argumentum, distinguuntur maior, intellectus non est instrumentum, si prout ipsum nulla sit causa principalis videns, prout videns significat principium visionis tum actiuum, tum receptiuum nego: prout significat principium receptiuum visionis concedo, nam intellectus instrumentum est quatenus efficit visionem, principalis est causa quatenus recipit, non est enim necesse ut detur vna tantum causa principalis visionis secundum totum quod visio dicit. Ad probationem distinguo hanc propositionem, omne instrumentum habet causam principalem sibi correspondentem, in eo genere in quo est instrumentum concedo, in eo genere in quo non est instrumentum nego, cum igitur intellectus videns, sit instrumentum ut agit, non ut recipit, respondet ei causa principalis ut agenti, non ut recipienti, eademque ratio est de actu meritorio, in quo voluntas sola dicitur merens, quia licet agat instrumentaliter, recipit tamen principaliter, quod sufficit ut sola datur mereri.

Solutio secunda.

Ad secundam Resp. distinguendo antecedens visione est essentialiter effectus vitalis praeceps ut pender a causa effectiva, sive praeceps ut actio est nego: ut pender a causa tum effectiva tum receptiua, sive ut est effectus receptus concedo. Satis ergo ad eam vitalitatem est quod pender a causa effectiva instrumentalis, & passiu principalis. Ad confirmationem distinguo eodem modo, intellectus ut est causa efficientis vitalis non est instrumentum receptiuum concedo, effectiuum nego id est non est instrumentum visionis ut passio est, sed tantum ut actio est.

Ad tertiam Resp. nullum esse instrumentum naturale quod non habeat paratum concursum ad effectum quem producit, sed in eo ut dixi sitam esse rationem instrumenti quod producat aliquid improporionatum & alteri debitum. Satis auctem ostensum est, visionem esse improporionatam intellectui etiam habenti lumen gloriae, & esse debitam Deo ut agenti principalis, proprium munus habituum supernaturale est reddere ipsum effectum connatur-

raliter debitum tanquam instrumento, non tanquam principali agenti.

Ad quartam Resp. probatum esse quod illud aggregatum ex intellectu, & lumine gloriae cum sit vi-
tale, & supernaturale solum inadæquate, simpliciter est ignobilis visione quae adæquate vitalis est, & su-
pernaturalis.

Solutio
quartæ.

Ad quintam satis allata videtur disparitas potentia obediens actiua, & passiu, primam dixi esse necessariò instrumentalem eo quod proportionem non habeat cum effectu ad quem supra suam vim eleuatur; potentiam passiuam (quantumvis sit improporionata & eleuetur) negau esse instrumentalem, quia esse potest principalis & imperfec-
tior forma quam recipit, & quia non respondet ei causa principalis receptiua.

Solutio
quintæ.

Supererat hic quod proposueram tercio loco dicere, verum intellectus aliquis hominis viatoris aliquando viderit Deum, beatus & solus potens, rex regum & Dominus dominantium, qui solus habet immortalitatem & lucem habitat inaccessibilem, quem nemo hominum vedit neque videre potest. Cui honor & imperium sempiternum amen, verba sunt Apostoli 1. ad Tymotheum c.6. vbi questionem videtur dis-
soluere, quae positiva magis esse videtur quam schola-
stica. In ea vero probabilius philosophari videntur illi qui aiunt. Primo Beatae Virgini pro certo concessum esse hoc priuilegium ut Deum in vita vi-
derit aliquoties, v. g. in Conceptione Verbi, in eius Natiuitate, in Resurrectione, quod latissime probatum inuenies apud Recupitum 1.6. q.14. c.1. & 2. vbi decem habet eximias rationes: Secundò Adæ, Moysi & Paulo, nunquam in via concessum esse ut videnter Deum intuitu, egregie probat idem author ibidem c.3.4.5.

QVÆSTIO III.

De obiecto visionis Dei. Art. 8.9.10.

Hactenus beatæ huius visionis existentiam, & principia extrinseca indagavimus, nunc mai-
or difficultas est circa obiectum illud quod proxime terminat visionem Dei, seu quid videant in Deo, vi-
dentes Deum facie ad faciem, quia vero aliud dicitur obiectum primarium aliud secundarium huius visionis, de utroque nobis accurate dicendum est.

SECTIO I.

De obiecto primario visionis Dei.

*Seu quomodo videantur ea quae sunt in Deo for-
maliter.*

Certum est primò obiectum primarium huius vi-
sionis illud appellari, quod ratione sui, & non ratione alterius videtur: secundarium illud quod ratione alterius videtur, seu mediante altero, in quo continetur, differunt haec obiecta, quod primarium simul sit obiectum materiale, & formale, id est id quod videtur, & ratio videndi. Obiectum autem secun-
darium non sit nisi obiectum materiale, vnde sequitur obiectum secundarium semper videri mediante alio, quod sit obiectum formale, & medium etiam prius cognitum in quo videatur ut postea dicetur.

Obiectum
prima-
rium.

Certum est secundò totum illud esse formaliter in Deo, quod secundum propriam suam rationem, & definitionem, intrinsecum est Deo, qualia sunt at-
tributa omnia & personalitates. Eminenter il-
lud quod secundum propriam suam rationem, & definitionem est extrinsecum Deo, intrinsecum autem secundum aliquid aequivalens & nobilis

Esse in
Deo for-
maliter.

Tom. I.

G 2. cuiusmo

cuiusmodi sunt creaturæ omnes, & perfectiones quæ non sunt simplices: eminentia verò illa per quam Deus continet creaturas, formaliter in Deo est, non eminenter, quia est ipsa perfectio infinita Dei, quatenus excedit creaturas, & producere illas potest. Ideoque quoties videntur omnia quæ formaliter sunt in Deo, est necesse ut videatur hæc eminentia. Similiter licet creaturæ in Deo non sint nisi eminenter, potentia tamen earum effectrix, scientia, idæ, amor, & alia huiusmodi, quæ respectum dicunt ad creaturas, formaliter sunt in Deo, imò & respectus ipse formaliter sumptus, quia est in Deo secundum propriam rationem & definitionem.

His positis circa obiectum primarium, & ea quæ formaliter sunt in Deo duplex est inter Theologos controuersia. Prima vtrum de facto illi omnes qui Deum vident, omnia videant quæ formaliter sunt in Deo, secunda de possibili, vtrum videri possit unum attributum, aut una persona sine alijs omnibus attributis & personis.

S. I.

Vtrum videntes Deum videant actu omnia quæ formaliter sunt in Deo.

Prima dubitatio.

Ratio dubitandi est primò, quia ut videantur distinctè attributa Dei & persona, necesse est ut illa vel videantur ut distinctæ, vel ut videantur per actus distinctos neutrum admitti potest: ergo videntes Deum, non vident illa distinctæ. Probatur maior quia illa distinctio vel se tenet ex parte obiecti, vel ex parte actus, si primum, ergo videtur obiectum ut distinctum, si secundum ergo videtur per actus distinctos.

Seconda dubitatio.

Secundò, si beatus videt infinitatem Dei, aeternitatem, immensitatem, necessariò Deum videt, ut infinitum, aeternum, immensum, hoc autem implicat, quia si videat Deum ut immensus est, necesse est ut videat omnia loca quibus est coextensus per immensitatem quam cognoscit ut est in se: similiter si videantur idæ omnes, tota scientia Dei, imò & decreta libera quæ sine dubio formaliter sunt in Deo, videntur etiam creaturæ omnes tum possibles, tum futurae.

Tertia dubitatio.

Tertiò, argumentum est etiam difficilius de decreta liberis, nam illa nihil superaddunt essentiæ, quod non haberet essentia si tale decretrum non esset, ergo visa essentia non videtur decretrum liberum.

Quarta dubitatio.

Quarto, si videantur attributa, & persona simul cum essentia, vel illa pertinent ad obiectum primarium visionis, vel ad obiectum secundarium, non ad primarium quia essentia sola concurrit ad modum speciei, non ad secundarium quia illud non videtur in se ipso immediatè.

Conclusio affirmativa.

Dico primò, beati omnes videntes Deum, vident formaliter distinctè ipsam essentiam Dei, Trinitatem personarum, & attributa omnia, secundum proprias & primarias rationes, ita Catholici omnes Doctores quorum aliqui ut Bannes & Zumel certum esse de fide putant.

Scriptura.

Primò enim ita ex varijs scripturis colligunt Patres, v. g. Ioan. 17. *Hæc est vita eterna ut cognoscant te verum Deum, &c.* Hoc fiet (inquit Augustin. 1. de Trinit. c. 8.) cum venerit Dominus, & illuminaverit occulta tenebrarum, hoc erit mane nostrum de quo in psalmo dicitur mane ad fabo tibi, & videbo, id est cum perduxerit iustos, in quibus nunc ex fide viventibus, regnat mediator Dei, & hominum, homo Christus Iesus ad contemplationem Dei, & patris. Deinde ibidem pater quos dedisti mihi, volo ut ubi ego sum, & illi sint: ut videam claritatem meam, id est diuinitatem meam ut interpretantur Cyrillus 1. 1. in Ioan. c. 28. Chyost.

hom. 81. in Ioan. apertus e tiam est locus Ioan. 4. qui videt me, videt & patrem meum, quod de visione patriæ intelligi debere afferunt Cyrillus, Hilarius, Augustinus suprà, & in Psalmum 84. *Forrè (inquit) videndo patrem & non filium erimus beati*, ipsum audi Christum, qui videt me, videt & patrem meum cum enim unus Deus videtur, Trinitas videtur, Pater, Filius, &c. Præterea ex psalmo 35. *apud te est fons vite, & in lumine tuo, videbimus lumen*, argumentantur Alexander, Alexandrinus, Athanasius, Basilius, alijque cum Concilio Niceno, & docent tres ibi personas significari. Et Damascenus Epistola de Trifagio colligit idem ex c. 4. Apocalypsis vbi non habent animalia sancta requiem die ac nocte repetentia ter *santus*, quia scilicet Trinitatem semper laudant quam vident.

Secundò, Patres longum effet referre præclarè Nazianz. orat. 11. *Supreme Trinitatis (inquit) purior illuminatio, non iam vinctam mentem, & per sensum diffusam sufficiens, sed totam se toti menti contemplandam, ac tenendam præhensit, totoque diuinitatis lumine, nos in animis affulgentis, & orat. 15. Illos (inquit) lux omni luce clarior excipiet, & sancte regiaque Trinitatis purissimam & clarissimam illuminantis, totaque se cum tota mente miscentis contemplatio.* August. 1. de Catechizandis rudibus c. 25. *Omnes (inquit) delicia Dei erit & societas sanctæ ciuitatis, in illo, & de illo, sapienter, & beatè viventes, efficiemur enim sicut ab illo promissum speramus, & expectamus aequales Angelis eius, & cum eis pariter illa Trinitate perficiemur, &c.* Idem tradunt Gregorius magnus 1. 30. c. 3. Isidorus de summo bono c. 10. Anselmus in elucidario.

Tertiò, rationes etiam optimæ illud probant v. g. quia visio ut sapè afferit. S. Thomas fidei respondet.

Quod hic crediderant (inquit August. 1. de diligendo Deo, c. 18.) ibi videbunt, & 1. 20. ciuitatis c. 21. quid? videmus nisi Deum, & omnia quæ nunc non videmus credentes. Deinde quia si videretur essentia sine personis in paria superesset aliquid beato, cum inquietudine optandum, atque ita beatitudo non esset perfecta ex omni parte. Denique visio Dei quidditatia, & intuitu exigit saltem connaturaliter, ut modus videatur quo essentia subsistit, in tribus autem subsistit personis. Quæ omnia sicut probant videri à beatis tres personas diuinæ, sic etiam probant videri attributa omnia, saltem secundum rationes primarias. Dixi secundum rationes primarias; nam perfectio ferè quælibet Dei spectari dupliciter potest, primò secundum rationem quidditatiam per quam nostro modo intelligendi specificatur: quæ vocatur ratio primaria, v. gr. omnipotentia spectari potest prout est potentia effectrix omnium possibilium, per illum enim respectum formaliter constituitur in ratione omnipotentie. Secundo spectatur secundum extensionem obiectuum ad varias creaturas, quæ ratio est secundaria, quia perfectio illa per eam non specificaretur, ut cum spectatur omnipotentia prout effectiva Petri, Pauli, &c. Nam in Deo non solum est potentia productiva omnium in communione, sed etiam est potentia singulorum in particuliari, sed per illum respectum ad Petrum verbi gratia omnipotentia non specificatur, idem dico de ideis, amore, scientia, immensitate, &c. Certum autem est non videri à beatis rationes illas secundarias alioqui viderentur omnia possibilia ut dicetur postea.

Ad primam Resp. visionem idèo duntaxat dici distinctam, quod nulli confusione, & obscuritate admixta sit, vel respectu actus, vel respectu obiecti quod videtur ut est in se, cum clarissima evidentiæ; sic enim distinctio non opponitur identitatib, sed obscurati atque ita visio non dicitur distincta quod continet actus distinctos, vel quod in obiecto aliquam affir-

Solutio secunda dubitationis.

met

met distinctionem, quam potius omnem negat, sed quod attingat obiectum, prout distinguitur ab omni eo quod non est ipsum.

Instabis videre omnipotentiam, & scientiam secundum rationes primarias, est videre illas duntaxat secundum rationem genericam, sed beati vident duntaxat omnipotentiam, & scientiam secundum rationes primarias: ergo vident illas solum confusae.

Resp. negando maiorem, nam eo quidem arguento, recte probatur creaturas possibles videri confusae tantum, quando videtur omnipotentia secundum rationem primariam, sed non probatur quod omnipotentia confusa videatur; nam videre hoc modo attributum omnipotentiae, non est videare illud ut contentum sub ratione vniuersali, sed est videre terminum eius, ut contentum sub ratione vniuersali.

Ad secundam Resp. eo arguento recte probari, quod infinitas, immensitas, amor, scientia, omnipotentia non videntur secundum rationes secundarias, id est secundum extensionem totam ad obiecta creata; sic enim visus immensitate deberent videri omnia loca, & visus omnipotentiae videri deberent omnia possibilia. Sed non probari, quod non videantur secundum rationes quidditatuas & primarias.

Ad tertiam grauis erit difficultas sect. sequenti quomodo videri possint in Deo decreta libera quae nihil intrinsecum addunt actui necessario de quo ibi disponitur.

Ad quartam Resp. personas & attributa esse obiectum primarium, non motuum sed terminatum, sunt enim obiectum materiale, simile & formale, quamvis essentia sola dicatur mouere.

§. II.

Vtrum videntes Deum necessario videant omnia que sunt formaliter in Deo.

Ratio dubit. multiplex omnino est, & grauissima quam video peti tum ab identitate ac indiuisibilitate obiecti visi, tum a propria ratione visionis intuitu.

Prima dubitatio. **R**atio dubit. multiplex omnino est, & grauissima quam video peti tum ab identitate ac indiuisibilitate obiecti visi, tum a propria ratione visionis intuitu.

Primo, argumentatur Arrubal. d. 24. c. 4. ex summa obiecti implicitate. Id quod est in se omnino indiuisibile, & videtur sicuti est, eo ipso videtur prout est unum, & indiuisibile, alioquin non videtur sicuti est, sed Dei essentia cum personis, & attributis est aliquid impliciter unum & indiuisibile, ergo videri non potest essentia Dei, nisi videatur cum attributis, & personis. Similiter videri non potest persona una quidditatu, quin cognoscatur essentia, sed cognoscere non potest essentia sine omnibus personis, ergo una persona, sine aliis omnibus cognoscere non potest. Confirm. quia essentia Dei, & attributa ante operationem intellectus nullam habent distinctionem, ergo non possunt videri separatim si videantur ut sunt a parte rei.

Secundo, argumentantur Suares c. 22. & Recupitius quæst. 32. cap. 4. implicat cognoscere quidditatu Deum, quin omnia cognoscantur que sunt de conceptu cuius quidditatu, & quae constituant ultimam eius differentiam, sed omnia attributa sunt a parte rei de conceptu essentia diuinæ, & constituant ut dixi eius ultimam differentiam, ergo implicat essentiam Dei cognoscere, quin cognoscantur attributa omnia, & similiter cum unum attributum sit de essentia alterius attributi, non potest cognoscere unum intuitu, quin omnia cognoscantur. Confirm. quia implicat cognoscere ternarium formaliter, quin cognoscantur formaliter tres unitates ex quibus componitur.

Tertio, argumentatur Fasolus ex eo quod Christus, Ioann. 14. dicit *Philippe qui videt me, videt & pa-*

*trem meum, an nescis quia ego in patre, & pater in me est. vbi probat Christus, quod viso filio videtur pater, quia pater est in filio, & filius in patre, id est propter unitatem naturæ, ex qua sequitur circuminseffio. Vnde argumentor si potest videri una persona sine alia, non sequitur ex unitate naturæ, quod viso filio videatur pater, sed Christus probat ex unitate naturæ, quod viso filio videatur pater, ergo, &c. Vnde recte Nazian. orat. 49. *Merito, inquit, qui videt filium, videt & patrem, quia unitate substantiae, & maiestate divinitatis unum sunt: quæ aliorum etiam patrum mens est apud Valentiam & Suarem.**

Quarta dubitatio.

Quartò, ex natura visionis intuitu argumentantur alij multipliciter. Non potest videri res intuitu, quin videatur ut est in se, sed Deus ut est in se habet essentiam personas & attributa simul identificata, ergo si videtur Deus ut est in se illa omnia videri debent. Deinde implicat videri identificationem essentiae & attributorum, quin videantur essentia & attributa, sed implicat videri Deum, ut est in se quin identificatio illa videatur, ergo implicat videri Deum ut est in se quin videantur essentia & attributa. Denique res ut est in se videri non potest quin videatur ut existens & subsistens hic & nunc, sed non potest videri ut subsistens quin videatur existentia, & subsistens, ergo non potest videri ut est in se, quin videatur ut existens, & subsistens; sed modus subsistendi Dei sunt personalitates: ergo qui videri Deum ut est in se vider personalitates.

Quinto, illa cognitio non est intuitu, sed abstractiu in qua idem ut stat sub uno conceptu, præscindit a se ipso, ut stat sub alio conceptu, sed si sapientia diuina, v.g. identificata cum bonitate, videretur non visus bonitate, eadem entitas ut concepta sub ratione sapientia præscinderet a se ipsa, ut stat sub conceptu bonitatis, ergo illa esset cognitio abstractiu non intuitu. Maior est euidens, nam quid est cognitio abstractiu nisi ea que abstrahit, sed cum conceptu aliquid inadæquatè fit abstractio que non est aliud quam cognitio vnius, non cognito altero, ei identificata: ergo cognitio intuitu non est inadæquata.

Dico secundò, potest videri per potentiam Dei abstractam essentia Dei, sine personalitatibus, & una persona, & unum attributum sine aliis omnibus. Ita censent Scotus, & omnes scotistæ, & ex Thomistis etiam nonnulli Paludanus, Palatius, Scotus, Salas, Granadus, Alarcon, contra Durandum, Gabrielem, Medinam, Suarem, Valentiam, Vasquen, Becanum, Arrubalem, Hericke, Recupitum, quibus aperte fauere videtur S. Thomas in hoc articulo.

Ratio tamen quæ hoc efficaciter persuadet, ista esse videtur: si implicaret huiusmodi visio essentiae, sine personis, & vnius personæ sine altera, vel implicaret ex ratione visionis intuitu, vel ex ratione identitatis & indiuisibilitatis quæ est in obiecto viso, ex neutro capite implicat, ergo non implicat. Maior patet ex tota ratione dubitandi quæ petitur duntaxat ex eo dupli capite. Minor prob. primum positiu. Deinde negatiu soluendo ea quæ opponuntur.

Primo, ergo ex ratione visionis intuitu ostendo, id non implicare. Potest visio intuitu Dei terminari ad essentiam sine personis, si de ratione visionis intuitu non est ut sit adæquata, & ut attingat omnes formalitates identificatas obiecto quod intuetur, sed de ratione visionis intuitu non est, ut sit adæquata quia cum oculus vider albedinem, intellectus intuitu illam cognoscit, sed non propter ea cognoscit illam adæquata, secundum omnes formalitates identificatas, non enim cognoscit rationem qualitatis, relationem creaturæ, &c. Similiter cum vides hominem procul venientem, nescis an sit homo an fera,

Prima probatio.

cognoscis animal, non cognito rationali formaliter. Ergo cognitio intuitiva esse potest inadæquata.

Instantia.

Dices esse discri men inter cognitionem sensuum quæ non est quidditatiua, atque adeò esse potest inadæquata, & cognitionem intuitiuam independen tem à sensu, quæ cum sit quidditatiua, est etiam adæquata.

Sed contra, non est maior ratio cur cognitio intuitiuia independens à sensu, sit necessariò quidditatiua, potius quæm cognitionis abstractiua dependens à sensu, sed cognitionis abstractiua dependens à sensu non necessariò est quidditatiua, ergo neque cognitionis intuitiuia independens à sensu. Si enim cognitionis dependens à sensu est verè intuitiuia quin sit quidditatiua, sequitur quod de ratione cognitionis intuitiuæ ut sic, non est quod sit quidditatiua, ergo visio independens à sensu esse potest intuitiuia, & non quidditatiua. Non enim potest afferri ratio cur sit essentiale visioni intuitiuæ independentis à sensu, quod sit quidditatiua, cum hoc neque sit essentiale cognitioni intuitiuæ, neque cognitioni quæ non dependet à sensu. Deinde cognitionis Angelii terminata ad alterum Angelum est verè intuitiuia, & si velis quidditatiua, & tamen est inadæquata, quia cognoscit hanc substantiam, non relationes quæ cum illa identificantur, neque potentiam obedientiam secundum omnes respectus in particulari ad effectus possibilium, ergo evidens est quod potest dari cognitionis intuitiuia inadæquata independens à sensu.

Secunda probatio.

Secundò, quod etiam ex summa simplicitate ac in diuisibilitate obiecti hoc non implicet probatur. Etiam si summa sit in Deo simplicitas, & unitas producitur tamen personalitas, & non producitur essentia, communicatur essentia, non communicatur personalitas, vnitur immediatè vna persona, sine aliis, imò & non unita essentia immediatè: ergo non obstante summa simplicitate videri potest essentia, non visa persona, & persona non visa essentia. Probo conseq. nulla est ratio cur ad communicationem realem essentiae sine persona sufficiat distinctione rationis, aut etiam virtualis, non autem sufficiat ad visionem. Nam propter distinctionem virtualem essentiae, & persona produci potest persona, non producta essentia, communicari potest essentia non communicata persona; ergo propter illam virtualem distinctionem potest videri essentia non visa persona.

Instantia.

Dices esse disparitatem quia natura non est aliquid producibile, persona vero est aliquid producibile, ideoque mirum non est quod producatur persona non producta essentia, similiter essentia est communicabilis, non persona, ideo vna communicatur altera non communicata. At vero tam essentia, quam persona sunt aliquid visibile atque ita vna visa videtur altera necessariò.

Sed contra quia non obstante summa identitate essentiae & personæ non sequitur quod persona sit communicabilis, ex eo quod communicabilis sit essentia, ergo non sequitur ex ea identitate, quod visa essentia, videatur persona. Deinde sic arguo, distinctione virtualis inter essentiam & personam, sufficit ut produci, & vni possit persona, non producta neque unita essentia, ergo illa distinctione sufficit ut cognoscatur persona non cognita essentia. Tam enim vno, & productio, terminantur ad personam ut est in se, quam visio, sed vno, & productio tam inadæquatè terminantur ad personam ut est in se, quam visio, ergo visio terminari potest inadæquatè ad personam ut est in se: quo eodem argumento impugnatur altera communis responsio, quod vno terminetur formaliter primariò ad personalitatem, in qua personæ distinguuntur, non ad essentiam quæ non est vniuersalis, visio autem quidditatiua terminetur primariò ad es-

sentiam quæ intelligibilis est, & in qua personæ sunt vnum, ideoque mirum non est, si vno terminetur ad vnam personam sine aliis; visio autem ad omnes terminetur.

Eodem, inquam, argumento impugnari potest, sicut vno potest terminari primariò ad personam, sic terminari potest visio, est enim intelligibilis quæ ac essentia; si enim cognitionis abstractiua potest ad eam terminari primariò, sic ad eam terminari primariò potest visio. Nam recurrere ad cognitionem quidditatiua, est petere principium, quia negatur quamlibet cognitionem intuitiuam esse necessariò quiditatiua.

Tertiò, argumentor efficacissimè, quia si ex summa identitate omnium quæ sunt in Deo formaliter, sequitur necessariò quod videri simul omnia debeant, sequeretur etiam quod viso Deo viderentur necessariò creaturæ omnes possibilis in particulari, & omnia decreta libera. Consequens illud non admittunt aduersarij, ergo ex summa identitate omnium quæ sunt in Deo non sequitur illa debere videri necessariò. Major probatur, implicat videri formaliter & distinctè scientiam Dei de Petro in particulari, & potentiam prout est factiua Petri in particulari, quin videatur Petrus in particulari, & sic de cæteris omnib' creaturis possibilibus; sed qui videt Deum necessariò videt formaliter & distinctè, scientiam Dei ut est representatiua Petri in particulari, & singulorum possibilium, & potentiam Dei ut est factiua eorum in particulari, ergo sequeretur videri necessariò possibilia omnia in particulari. Probo minorem: nam per te videntur necessariò distinctè, omnia quæ sunt formaliter in Deo, sed potentiam factiua Petri in particulari ut sic, formaliter est in Deo, & formaliter distinguitur à potentia ut factiua cœli, idem dico de scientia: ergo necessariò videtur potentia ut factiua Petri, & omnium possibilium in particulari, & scientia etiam ut eorum representatiua: certa ergo est illa minor.

Iam vero maior probatur: implicat cognosci distinctè imaginem ut representatiuam rei alicuius in particulari, quin cognoscatur illa res in particulari, sed scientia de Petro in particulari ut sic, est imago representatiua Petri in particulari, ergo implicat cognosci scientiam ut representatiuam Petri quin cognoscatur Petrus in particulari. Idem dico de potentia factiua Petri; nam implicat cognosci formalitatem ut distinctam ab alia formalitate, quin cognoscantur ea per quæ distinguitur: sed potentia ut factiua Petri, prout distinguitur à potentia ut factiua Pauli, distinguitur per ipsum Petrum: ergo implicat cognosci omnipotentiam ut factiua Petri in particulari, quin cognoscatur Petrus in particulari. Confirm. quia implicat cognosci respectum quin cognoscatur totum quod ingreditur quidditatem talis respectus, sed potentia ut factiua Petri, includit essentia liter ipsum terminum.

Eodem argumento prob. videri necessariò decreta omnia libera in particulari; nam illa omnia sunt in Deo, identificata formaliter cum essentia, & quæ ac personalitates & attributa coetera. Sed ideo videntur attributa & personalitates, quia formaliter sunt in Deo, & identificantur essentia: ergo videntur necessariò decreta omnia in particulari; si enim potest videri vno decretu non viso alio identificato. Cur videri non poterit attributum vnum, altero non viso.

Dices primò, cum Arrubale viso respectu videri necessariò terminum primarium qui est specificatus, non videri necessariò terminum secundarium, atque ita visu omnipotentia videri necessariò possibilia secundum rationem communem possibilis, non singula possibilia in particulari.

Sed

Prima responso decretalis.

Sed contra, potentia vt factiuia Petri in particulari non potest cognosci quin cognoscatur totum à quo specificatur essentialiter, sed specificatur essentialiter à Petro in particulari, & æquè illum respicit essentialiter, ac potentia factiuia omnium possibilium respicit omnia possibilia in communi: & distinguitur (vt dixi) a potentia factiuia Pauli, per ordinem ad Petrum in particulari.

Secunda responsio Heric. Dices secundo cum Herice videri quidem omnes omnino respectus Dei ad creaturas quia illi sunt formaliter in Deo, sed quia illi non penetrantur propterea creaturas non omnes videri nisi confusè tantum.

Sed contra, ille cognoscit aliquod obiectum clare ac distinctè, qui cognoscit illud secundum rationem propriam prout distinguitur ab omni alio, non autem prout continetur sub aliqua ratione vniuersali; sed qui videt potentiam Dei vt factiuia Petri in particulari, videt Petrum secundum rationem particularē & propriam, non autem sub ratione communi possibilis: ergo videt distinctè Petrum, nam implicat videri distinctè respectum, quin eius terminus videatur distinctè.

Haecenus positiuē probauit non implicare visionem vniuersi attributi sine alio nunc vt ostendam id negatiuē.

Solutio prime durationis. Ad primam Resp. illud obiectum quod est in se omnino indiuisibile realiter, & diuisibile virtualiter, non necessariò videri prout est vnum & indiuisibile; quia videri potest inadæquate sicuti est, secundum partes illas virtuales, quarum vna terminat conceptum alterā non terminante. Deinde concedo, quod personā quidditatiuē cognitā cognoscitur essentialia, sed nego personam cognoscī non posse intuituē, quin cognoscatur quidditatiuē. Ad confirmat. sāpe dictum est quod attributa ante operationem intelligentiæ habent distinctionem fundamentalē, & virtualem, vnde mirum non est si vnum cognoscatur inadæquate sine altero.

Solutio secunda. Ad secundam Resp. attributa non ingredi essentialiam Dei formaliter explicitè, sed formaliter implicitè vt dixi, idè fateor non posse cognoscī quidditatiuē Deum quin attributa omnia cognoscantur formaliter implicitè. Ad confirm. Resp. tres vnitates includi formaliter explicitè in ternario hominum, vnde disparitas est.

Solutio tertia. Ad tertiam Resp. argumentum Christi, quod ex vnitate naturæ patris & filii colligit viso filio videri patrem, optimum esse, non quod hoc sit necessarium, sed quia est connaturale, & debitum secundum potentiam ordinariam.

Solutio quarta. Ad quartam Resp. rem prout est in se posse videri vel adæquate, vel inadæquate; si videatur adæquate, videntur omnia cum quibus identificatur, si non videatur adæquate, nego necessariò videri omnia quibus identificatur. Dixi Deum videri posse inadæquate, atque adeò videri posse vnum attributum sine essentialia & essentiali sine identificatione attributorum. Fateor tres personas esse modum quo Deus existit adæquate ac in concreto consideratus, non sicut modus quo Deus existit consideratus inadæquate. Neque enim implicat cognitionem intuituam inadæquatam ferri in rem in abstracto, & sine subsistentia, seu non cognitā subsistentiā nam etiam demon intuituē cognoscet Christum cuius ignorabat personalitatem.

Solutio quinta. Ad quintam Resp. æquiuocationem apertam committi, in nomine cognitionis abstractiuæ. Si enim cognitionis abstractiuæ significet eam quæ fit per species alienas, concedo cognitionem intuituam esse non posse abstractiuam: Si vero cognitionis abstractiuæ significet eam quæ inadæquata est, & vnum præscin-

dit ab alio, in hoc sensu dico cognitionem intuituam, esse posse abstractiuam. Sed hic modus vt patet est inusitatus, & improrius.

S E C T I O I I.

De obiecto secundario visionis Dei, seu quomodo videntes Deum videant ea quæ sunt in Deo Eminenter.

Ratio vidēdi creaturas. Certeum est primò, creaturas vocari obiectum secundarium visionis Dei, quia Deus visus, est ratio videndi creaturas. Vera enim est hæc causaliter, idè beatus videt creaturas quia Deum videt: hæc falsa idè beatus Deum videt quia videt creaturas. Difficultas igitur tota est, quomodo Deus visus possit esse ratione videndi creaturas. Hic enim totus cardo est nobilissimæ controversiæ, ad cuius intelligentiam scire necesse est quibus modis fieri possit vt Deus visus, sit ratio videndi creaturas, & quid propriè sit videri creaturas ex vi visionis Dei.

Triplex modus vidēdi creaturas. Certum igitur secundò est, tripliciter posse Deum esse rationem videndi creaturas. Primò, causaliter sed mediater tantum si Deus visus in intellectu beati producat speciem creaturæ, reuelando videlicet existentiam talis creaturæ. Sicut enim visio Dei & visio creaturæ sunt actus diuersi, & habent principia immediata diuersa vt patet. Secundò, Deus visus potest esse ratio videndi creaturam, etiam causaliter, & effectuè tanquam obiectum intelligibile si essentia Dei eodem modo concurrat per se ipsam immediatè ad visionem creaturæ quo concurreret species impressa propria ipsius creaturæ; nam obiectum concurrit ad visionem vel per se vel per speciem sibi propriam. Si ergo De° concurrit ad visionem faciendo id quod faceret species, concurrit ad visionem effectuè sed immediatè tanquam obiectum intelligibile, non tamen vt obiectum cognitionis; quia species non prius cognoscitur quam per eam cognoscatur obiectum. Tertiò, potest Deus esse ratio videndi creaturam formaliter, & vt medium prius cognitum, si determinet, intellectum ad videndas creaturas tanquam aliquid prius ratione cognitum, & penetratum, inferens cognitionem creaturarum, propter connexionem quam habet cum illis, & quia illas continet, & hoc est propriè videre creaturas ex vi visionis Dei, quia obiectum primarium ex sui penetratione determinat intellectum ad visionem creaturæ non effectuè tantum vt in duabus precedentibus sed etiam formaliter vt patet cum sit obiectum formale mouens ad videndum eodem actu obiectum primarium & secundarium,

Triplex conditio. Certum est tertio, tria omnino requiri vt Deus sit medium, & ratio formalis videndi creaturam. Primo vt per vnicum actum, & per vnicum principium videantur Deus & creaturæ. Sed hoc non sufficit quia Angelus per vnicam speciem impressam, & expressam cognoscit Petrum & Paulum, & tamen Petrus non est ipsi ratio videndi Paulum vt pater. Secundo, vt perfectio Dei cognita inferat cognitionem creaturæ propter connexionem quam habet cum illa; si enim penetro perfectionem aliquam ea etiam penetro quæ connexa cum illa sunt. Sed neque connexionis illa sufficit, alioqui creatura esset medium cognoscendi distinctè Deum cum quo haberet connexionem. Tertiò, ergo vt Deus visus sit medium, & ratio formalis motuā videndi creaturam, requiritur continentia creaturæ in ipso Deo; Positā enim connexione simul & continentia poterit diuina perfectio penetrata esse ratio videndi creaturam, eo modo quo præmissa syllogismi sunt morium formale, ac medium prius cognitum in quo videri possit conclusio, si cognoscetur eodem actu, sicut Angelus eam cognoscit,

Divisio
contro-
uersiæ.

gnoscit, similiter etiam partes videntur in toto, proprietates in essentia, & ut dixi conclusiones in principiis. His positis.

Circa visionem creaturarum in Deo viso, grauis est & multiplex controværia. Primo utrum vito Deo, acdem etiam visione creaturæ videri possint intuitiæ, secundum esse proprium. Secundo, utrum videri possint in Deo ut medio prius cognito, & ex vi visionis formaliter. Tertiæ, in qua Dei perfectione videantur tanquam in medio. Quartæ, quas creaturas necessæ sit videri ab eo qui Deum videt: id est utrum ille videat necessariæ omnia possibilia & existentia; vel certè utrum videat saltem aliqua. Quintæ, quas creaturas possibile sit videri: id est utrum omnia possibilia in modo futura etiam & existentia, ac proinde libera Dei decreta. Sextæ, quid beati de facto videant.

§. I.

*Vtrum creature videantur aliquo modo ex vi vi-
sionis Dei secundum esse proprium quod
habent in se ipsis.*

Triples
dubitatio.

Dixi secundum esse proprium quod in se ipsis habent. Nam secundum esse illud eminentiale, quod habent in Deo, & est ipsa creatrix essentia, non est dubium quin omnes videantur creaturæ viso Deo. Difficilis ergo tantum est de illo esse quod ipsæ sunt, utrum illud beati viso Deo cognoscant, non solum cognitione quadam communi, & consensu, sed distinctæ, & propriæ penetrante usque ad ultimas differentias, æque ac si creatura ipsa per se ipsam moueret intellectum ad sui cognitionem.

Ratio dubit, est primo, quia cognoscere creaturam intuitiæ, est illam cognoscere immediatè ut est in se, & per speciem propriam, ergo si cognoscatur in Deo non cognoscitur intuitiæ, quia non cognoscitur in se, nec per speciem propriam, nec immediatè, quia Deus erit medium cognoscendi eam. Confirmatur quia possibilia cum non habeant existentiam cognosci non possunt intuitiæ.

Secundo, nihil cognosci potest formaliter in Deo, nisi quod formaliter est in Deo, sed creatura non est in Deo formaliter, & distinctè, ergo non potest in Deo cognosci formaliter secundum esse proprium, sed tantum secundum esse illud eminentiale quod in Deo habent.

Tertiæ, illæ visiones distinguuntur quarum una remanere potest altera sublatæ, sed visio creaturarum tolli potest, & mutari, remanente Dei visione, nam ut infra probabitur videri potest Deus sine ipsis creaturæ, & Deus beatus subinde nouos effectus reuelat. Deinde illud distinguuntur ab alio quod ab eo causatur, sed visio creaturæ causatur à visione Dei; nam vera est hac causalitas, ideo videtur creatura quia Deus videtur, ergo non potest esse una visio. Denique si una est visio Dei, & creaturæ & tamen creatura videtur ex vi visionis Dei, sequitur creaturam cognosci ex vi visionis sui.

Conclusio.

Dico primum, videntes Deum, vident in Deo saltem ut obiecto primario alias creaturas secundum proprium esse, una & indiuisibili visione, tres conclusio habet partes.

Videntur
aliquæ
creatüræ.

Prima, quod videns Deum saltem alias videat creaturas constans Theologorum omnium sententia est, quam ex variis patribus postea probabo. Visio enim, fidei responder, fide autem multa credimus quæ spectant ad creaturas, in modo sine illa cognitione manca esset beatitudo. Deinde illud esse eminentiale quod creaturæ habent in Deo cognoscitur ab illis qui vident Deum, sed illud non potest distinctè cognosci ac penetrari, quin cognoscantur creaturæ secundum

esse proprium quod in se ipsis habent, non enim potest distinctè cognosci continens quin cognoscatur contentum.

Secunda pars quod creaturæ videantur in Deo ut obiecto primario supplente speciem creatam, non autem per reuelationem, aut per speciem creaturæ, probatur: quia Deus facere potest per se ipsum id quod facit cum causis secundis, quando illæ non sunt vitaes præsertim cum continet & obiectum creatum, & illius speciem, ergo per se ipsum facere potest id quod faceret ipsa species. Neque opinor hoc negat Vasques afferens videri solum causaliter creaturas in verbo. Nam (ut dixi) si concurrit ut species intelligibilis, concurrit solum effectiæ sed immediate, & hunc modum maximè approbant Arrub. Recupit, & alij quos citant.

Tertia pars quod videri possint Deus & creatura per eundem actum probatur: visi creaturis magis penetratur perfectione essentiæ diuinæ ut probabo postea: sed nisi una visione videantur, Deus non magis penetrabitur ex cognitione creaturæ, quia perfectione unius distinguetur à perfectione alterius, & nihil illi addet, ergo una est visio Dei & creaturarum.

Ad primam Resp. cognosci ut est in se dupliciter sumi posse, primo, terminatiæ quando aliquid terminat cognitionem eodem modo quo est in se. Secundo motiæ, quando per se ipsum est motiū cognitionis. Ad visionem intuitiūam requiritur, ut obiectum cognoscatur ut est in se terminatiū non motiæ. Creatura vero quæ cognoscitur in Deo, cognoscitur ut est in se terminatiæ, quia reuera cognoscitur eo modo quo est, quamvis Deus sit motiū cognitionis. Similiter creatura sic cognita cognoscitur immediatè tanquam terminus cognitionis, quod sufficit ad visionem intuitiūam, ad quam sufficit quod obiectum videatur per propriam speciem, vel in aliquo quod illam continet saltem eminenter quo modo essentia diuina continet speciem creaturæ. Ad Confirmat. Resp. posse aliquid intuitiæ cognosci, quamvis non existat, modo videatur per speciem propriam, vel per aliquid in quo illa continetur.

Ad secundam distinguo minorem sed creatura non est in Deo formaliter secundum esse proprium, tanquam forma intrinsecè Deo inhærens, concedo: tanquam aliquid habitudinem, & connexionem habens cum Deo, nego. Non potest ergo in Deo videri nisi quod est in Deo, vel quod habet connexionem cum eo: Potest autem videri quod non est intrinsecum Deo, modo connexionem cum eo habeat.

Ad tertiam Respond. visionem quæ terminatur ad Deum & ad creaturas ita est unam, & indiuisibilem ut mutari non possit circa creaturas quin mutetur tota. Si ergo incipit beatus de nouo cognoscere obiectum aliquod creatum, non cognoscit illud per visionem beatam aliquo, mutari deberet tota etiam visio circa Deum, quia mutato etiam partiali & secundario obiecto, tota visio necessariæ mutatur. Imo si visiones essent distinctæ mutata visione obiecti secundarij mutari etiam deberet visio primarij. Nam quando magis, aut minus penetratur obiectum primarium, visio circa illud mutatur, quando autem mutatur visio obiecti secundarij, magis vel minus obiectum primarium penetratur. Deinde nego visionem Dei esse causam visionis creaturæ, etiam si verum sit quod creatura videatur ex vi visionis Dei. Nam hoc non significat quod visio Dei causet visionem creaturæ, unicus enim est actus, sed quod Deus sit obiectum formale motiū illius visionis quæ videtur creatura ut patebit ex modo dicendis.

§. II.

Videntur
in Verbo.Videntur
eadem vi-
sione.Solutio
princ du-
bitationis.Solutio se-
cunda.Solutio
tertiae.

S. II.

Virum creature videantur in Deo ut med i prius cognito & ex vi visionis formaliter.

Videtur ex vi visionis formaliter.

Sæpè contingit ut duo cognoscantur eodem actu, quorum tamen unum non videtur ex vi visionis alterius; cognoscit enim creaturam ex vi visionis Dei, est intellectum ex penetratione diuinæ perfectionis connexæ cum creatura, illamque continentis cognoscere eodem actu creaturam distinctissimè usque ad ultimas differentias sic, enim obiectum materiale illius actus erit creatura, Dei autem perfectione erit motuum & obiectum formale, quia erit ratio cognoscendi.

Prima dubitatio. Ratio autem dubitandi est primò, quia si perfectione intrinseca Dei est medium ducens in cognitionem certam creaturarum, oportet ut Deus habeat relationem transcendentalem, & connexionem essentiale cum creaturis hoc autem negatum aliàs est, quia videtur absurdum dicere quod implicante muscâ implicaret etiam Deus, atque ita Deus non esset ens magis necessarium quam muscâ: ergo Deus non est medium ad cognitionem creaturarum. Maior probatur quia, quando aliquid fundat cognitionem certam & necessariam debet esse connexum necessarium, & essentialiter cum altero ad quod est medium, unde argumentor: Ponamus per impossibile quod creatura non fuerunt possibles usque ad hanc diem, & hanc possibilitatem incipere hodie, Deo prorsus immutato: tunc Deus comprehensus heri non ducebat in cognitionem creaturarum, ergo neque hodie dicit. Probo consequent. nihil est hodie in Deo quod non fuerit heri, ergo si heri Deus non ducebat in cognitionem creaturarum neque hodie dicit.

Secondo, si Deus est medium prius cognitionis, non cognoscitur eadem cognitione quam cognoscitur creatura, alioqui eadem cognitione prior esset se ipsa: Confirmatur quia Deus causat illam cognitionem creaturæ ut cognitus, ergo cognitione Dei causat cognitionem creaturæ. Denique quando effectus aliquis videtur in causa dicatur videri solum abstractum.

Tertiò, non appetet in qua Dei perfectione videri possint creaturæ tanquam in medio prius cognito: possint videri omnes possibles, videri autem nullo modo possint futuræ ac existentes, quod tamen absurdum est. Ergo quamvis creatura videantur in Deo ut obiecto intelligibili dici tamen non potest eas videri tanquam in medio prius cognito.

Conclusio. Dico secundò, creatura solum possibles videntur in Deo tanquam in medio prius cognito, & ex vi visionis formaliter ita docent cum S. Thom. communis Theologi, quibus immixtò repugnat cum omnibus Nominalibus Vasques disp. 50. & eum sequuntur Bécan, Alarcon, &c.

August. Primo, enim ita expressè docet Augustin. lib. 4. de Genesi ad litteram cap. 22. & seqq. lib. 11. Cuiusvis cap. 7. & 29. ubi explicans sex illos dies quibus factus dicitur esse mundus, de cognitione quam habuerunt Angeli, de conditis creaturis, occasione illius factum est vespere, ac mane dies: duplum in Angelis distinguunt cognitionem creaturarum, alteram vespertinam quam cognoscant res in propria natura: alteram matutinam quam cognoscantur in Verbo Dei. *Nam* (inquit libro illo de Genesi) *in comparatione lucis illius quam conficitur in Verbo Dei, omnis cognitionis, quam creaturam aliquam in se ipsa nouimus non quodammodo dici potest.* Et lib. 11. Cuiusvis. *Cognitionis creaturarum in se decolorator est, quam cum in sapientia Dei concipitur, velut in arte per quam facta est.* Neque illa explicare potuit Vasques de illo esse eminenti quod creatu-

Tom. I.

rae habent in Deo. Nam illud cum sit ars ipsa, & via Dei, non potest dici videri in arte Dei.

Secundò, eadem aliorum sine dubio Patrum mens est, Bernardus lib. 5. de considerat. *Videt* (inquit) *beatus Verbum. & in Verbo facta per Verbum: neque opus habet ex his que facta sunt factoris notitiam mendicare, nec enim vel ut ipsa nouerit ad illa descendit, quia illa ibi videt, ubi melius sunt quam in se ipsis.* Fauent etiam Gregorius lib. 2. Moralium cap. 2. Anselmus in elucidario. Isidorus lib. 1. de summo bono cap. 10. & illi omnes qui dicunt videri creaturas in Deo ut in speculo ut dicam statim.

Tertiò, igitur Rationes efficaces id persuadent: **Rationes**, quia quotiescumque aliquis effectus habet connexionem necessariam cum causa, in qua etiam continetur secundum omnes proprias rationes cognoscendi potest in causa tanquam in obiecto formali cognitionis quid? enim est esse medium quam esse necessarium connexum, & continere; illa enim ratio est ob quam proprietates cognoscuntur in essentia ut medio, & conclusiones in principiis, sed creaturæ necessariam habent connexionem cum Deo, & in illo continetur tanquam in causa, & idea tum proxima tum remota: ergo Deus est medium ad cognitionem creaturarum. Confirmatur quia sicut se res habet ad esse, ita se habet ad cognoscendi, sed creature secundum totum suum esse continentur in omnipotenti Dei, ergo continentur etiam secundum totam cognoscibilitatem, ergo possunt ex eo cognoscendi.

Deinde, creaturæ videntur in Deo tanquam in medio cognito si videntur ex eo quod magis penetratur Deus, sed videntur ex eo quod Deus penetratur magis, ergo videntur in Deo ut medio. Probo minorem: nam ad comprehensionem, & penetrationem alicuius causæ oportet cognoscere eius effectus, ergo creature videntur ex eo quod magis penetratur Deus. Confirmatur quia sicut implicat videre omnipotentiam ut sic, quin cognoscantur creaturæ solum in genere, sic implicat cognoscere omnipotentiam ut factum Petri, quin cognoscatur Petrus. Non enim maiorem habet connexionem cum creaturis in genere, neque magis illas continet quam creaturas in particulari.

Denique, Deus in sua essentia, & omnipotentia tanquam in medio videt omnes creaturas ut postea dicam, ergo essentia Dei potest esse medium ad cognitionem creaturarum; si enim in ratione obiecti habet hanc vim, sic etiam illam habet in ordine ad cognitionem creaturæ.

Solutio prima dubitacionis. Ad primam Respon. negando esse necessariam relationem transcendentalem Dei ad creaturas, vel etiam connexionem essentiale ut Deus sit medium ad cognitionem creaturarum, sed sufficere connexionem necessariam ex suppositione necessaria & infallibili. Fatoe nullam esse in Deo relationem secundum esse, ad creaturas, sed tantum secundum dicere, sed neque dari connexionem ullam essentiale Dei cum creaturis, quibus implicantibus non statim sequeretur implicare Deum. Est ergo tantum inter Deum & creaturas connexionio necessaria, ex suppositione quod creaturæ sint possibles, quæ suppositione necessaria est essentialiter; & hæc connexionio sufficit ut creatura videantur in Deo ut medio, sicut ergo Deus licet omnino absolutus sit, tamen ex suppositione quod creaturæ sint possibles, intrinsecè potest illas producere & intrinsecè illas per se cognoscere sic ducere potest in cognitionem creaturarum, ex suppositione quod illæ sint possibles, & sicut Deus esset omnino idem si creaturæ non essent possibles, & quantum est ex se tam esset potens, & sciens secundum totam entitatem intrinsecam scientiæ ac potentiarum, sic etiam posset quantum est ex se intrinsecè

H. cę

Reliqui patres.

cè ducere in cognitionem creaturarum possibilium, quamvis de facto ad eam non duceret, non ex defectu perfectionis alicuius intrinsecæ, sed ex defectu possibilis creaturarum. Imò addo unum quod valde in hoc negotio videtur notandum. Nam quamvis nulla creatura esset possibilis, Dei tamen omnipotens semper esse posset medium ad eas cognoscendas ex suppositione quod essent possibilis, nam semper hæc omnipotens esset relativa secundum dicti, & cognosceretur per ordinem ad creaturas etiam in particulari ex suppositione quod non essent impossibilis.

Vnde patet quid responderi debet argumento proposito. Primò, enim disting. illud anteced. ponamus quod creaturæ non fuerunt possibilis usque ad hanc diem, tunc Deus heri non ducebat in cognitionem creaturarum possibilium, ex defectu perfectionis alicuius intrinsecæ Deo necessariæ ad representationem creaturarum, nego: ex defectu possibilis creaturarum, concedo. Sicut enim ea posita statim sine mutatione intrinsecæ esset potens, sic sine mutatione intrinsecæ esset representans, quia semper totum habet ex parte sua necessarium ut sit potens, sciens, & representans. Secundò, etiam absolute illud potest negari. Si creaturae essent impossibilis, Deus non illas representaret sub suppositione possibilis quia semper ordinem haberet ad eas secundum dicti.

Instabis: posita impossibilitate creaturarum Deus non potest intrinsecè representare illas ut possibilis, & nunc intrinsecè representat, ergo nunc aliquid est intrinsecum in Deo quod tunc non esset.

Respondet disting. antecedens Deus non representaret intrinsecè creaturas ex defectu perfectionis intrinsecæ Deo necessariæ ad representandum nego: ex defectu possibilis creaturarum concedo.

Ad secundam Respon. semper obiectum formale prius ratione cognosci, quam obiectum materiale & tamen eadem cognitione cognosci, quia non cognoscitur prius natura, vel prius tempore. Neque absurdum est quod yna cognitio, prout terminatur ad obiectum primarium & formale, sit prior ratione se ipsa, prout terminatur ad obiectum secundarium. Cognosci autem ex vi visionis non est cognosci ex causalitate ipsius visionis, sed ex causalitate obiecti formalis ut cogniti eadem cognitione sicut reuelatio est formale obiectum actus fidei prout credita eodem actu quo creditur articulus ipse fidei: similiter enim Deus causat cognitionem creaturæ ut cognitus eodem actu. Denique visio effectus in causa quam secundum omnes rationes illum continet est verè intuitua ut dictum est.

Ad tertiam ut Respondeatur videndum est paulo fusius.

S. III.

In qua Dei perfectione videantur creature.

Ex his, qui Deum putant esse medium prius cognitionis, alij putant creaturas videri solum in omnipotenti, alij addunt scientiam, & ideas, alij amorem etiam & decreta libera. Communiter autem dicitur illas videri in verbo diuino.

Ratio dubitat. primò est: quia creaturæ non possunt videri magis in verbo, quam in patre ac Spiritu Sancto, si creature neque magis connectantur, neque magis continentur in Verbo, quam in Patre ac Spiritu Sancto. Sed illæ neque magis connectionem habent, neque magis continentur, ergo non videntur specialiter in Verbo.

Secundo, creaturæ non videntur in Verbo tanquam in causa, sed tanquam in speculo, ergo non

videntur in Verbo ut medio prius cognito: consequentia est clara, quia speculum non est medium ad videndum obiectum oppositum, neque videntur per eandem speciem, obiectum & speculum, sed neque obiectum videtur ex vi visionis speculi; si enim Deus non concurreret ad visionem speculi, obiectum tamen in eo videretur.

Tertiò, si Dei scientia & idea sunt rationes obiectivæ in quibus prius cognitis cognosci possint intuitiæ obiecta quæ repræsentant, sequitur quod in ipsa visione Dei creata, intuitiæ cognita videri posset ipse Deus cuius est imago. Hoc autem absurdum est ut postea dicetur, ergo scientia, & idea sunt tantum formales representationes, in quibus obiecta videantur intuitiæ.

Quarto, si videntur creature in omnipotenti & idea tanquam in causis, videri etiam poterunt in decreto & amore. Hoc autem absurdum est.

Dico tertio, creaturæ videri possunt intuitiæ à beatis, tum in omnipotenti tanquam in causa: tum in scientia practica, quæ ars est, & idea diuina: tum etiam in proprietate relativa diuini Verbi. In decreto autem diuino non videntur.

Ratio primæ partis est: quia Deus per illas specialiter perfectiones potest esse medium videnti creaturas per quas cum illis habet connexionem, & illas continet. Per omnipotentiam & ideas, causat creature, atque adeo connexionem habet cum illis & illas continet. Imò & proprietas relativa Verbi diuini, specialiter est illarum causa, quia ut Verbum, specialiter est ars Dei, & idea notionalis ad cuius similitudinem Deus omnia facit: atque ita per quandam appropriationem dicuntur potius creature in Verbo videri quam in Patre ac Spiritu Sancto. Deinde Verbum specialiter representat creature ex eo quod procedens per intellectum, representat etiam quod est in intellectu Patris, atque ita videntur in eo creature ut in speculo, ut in prototypo, ut in libro: *Vident enim* (inquit Augustinus lib. 13. Confess. cap. 15.) *faciem tuam semper, & ibi legunt sine filiis temporum, quid velit voluntas tua.*

Secunda pars quæ docet implicare ut in decreto Dei villa creatura videatur intuitiæ manifestis rationibus probari potest. Primò enim decretum non potest esse medium ad visionem rei cum qua non est connexionum necessariò, & quam non continet tanquam eius causa; sed decretum liberum non est necessariò iunctum cum effectibus liberis voluntatis creatæ, neque illorum causa est seclusa omnipotenti, ergo implicat ut in decreto solo videantur vlli effectus. Deinde implicat videri decretum, ut est decretum tale, quin videatur terminus eius extresecus, ut vrgebo postea pluribus. Quia decretum ut sic includit saltem in obliquo terminum, ergo implicat ut terminus videatur in decreto ut medio. Alioqui terminus ille prius videretur quam videretur. Deinde in causa prorsus indifferentem ut sic, implicat cognosci effectum determinatum, quia illa non magis representat unum effectum quam alium, sed decretum de effectu libero, est omnino indifferens alioqui tolleret libertatem: ergo implicat ut in eo videantur effectus liberi. Sed de hoc iterum dicam conclusum.

Ad primam liquet responsio: quomodo cum Verbo per quandam appropriationem, magis dicantur connecti, & contineri creature, quam cum patre, quia ex sua proprietate notionali est causa exemplaris omnium.

Ad secundam Resp. frequentissime Theologos utrūque Metaphorā speculi voluntarij, ubi & in quo videantur creature, quod aiunt, præsertim S. Thom. Bonavent. Scotus & Durandus qui Deum appellant speculum

Solutio
secunda
dubitatio-
nis.

Quadru-
plex du-
bitatio-
nis.

speculum intelligibile vbi omnia reluent. Deductaque appellatio est ex Augustin. epist. 112. & lib. de triplici habitaculo cap. vltim. quem imitatur Concilium Senonense decreto 13. Deum appellans speculum omniforme, vt postea dicam. Sed fatendum tamen est non esse proprium illam, sed solum Metaphoricam loquitionem, vt benè probat argumentum, præsertim quia obiectum visum in speculo causat sui visionem & per propriam speciem videtur: speculum enim non est species obiecti, neque causat eius visionem, neque eadem species est obiecti & speculi. Cum tamen in videntibus Deum Deus ipse sit quasi species creaturæ, cuius etiam visionem causat. Videtur tamen aptissima esse similitudo illa speculi, quod sicut intuens speculum oppositum, transit in rem illam quæ in eo repræsentatur sic intuens Dei essentiam, transit per illam ad creaturas.

Ad tertiam Respond. Scientiam Dei si sumatur præcisè in ratione imaginis intentionalis esse quidem medium ad cognoscendas creaturas abstractiū, quia vt sic non continet neque causat creaturas. Vnde in scientia Dei purè speculativa nego videri creaturas intuitiū, sed abstractiū tantum cum illa non sit causa rerum. Si verò sumatur scientia vt est practica, & idea omnium effectrix, tunc est verè causa continens creaturas in esse reali. Vbi est manifesta disparitas, inter creatam visionem, quæ solum est imago, & scientiam Dei quæ imago est & causa.

Instabis in causis creatis cognosci non possunt effectus per eas producibiles, alioqui qui cognosceret intellectum humanum, cognosceret omnes eius cognitiones, & omnia obiecta per eum cognoscibilia, ergo neque cognoscuntur in omnipotentia.

Respond. etiam in causis creatis effectus cognosci posse, si adæquatè ab illis pendeant de comprehensione maior difficultas est de qua postea dicetur.

Ad quartam patet disparitas inter omnipotentiam & decretum; illa enim est essentialiter connexa cum re possibili, & continet illam.

§. IV.

Quas creaturas necessè sit videri ab eo qui Denm videt.

Statutus co-
nvenit.

Habemus perfectiones diuinæ in quibus vt causis creaturæ videntur, nunc vrgent aduersarij difficultius; necesse igitur fore vt videantur omnes tum possibiles, tum futuræ, tum existentes cum omnibus in Deo vt causa æqualiter repræsententur. Vnde tria hoc loco querimus, vtrum necesse sit videri creaturas omnes; vtrum necesse sit aliquas sالمtem videri: & vnde oriatur vt videantur plures aut pauciores.

Triplex
dubitatio.

Ratio dubit. primò est, quia omnipotentia Dei non est continentia entis possibilis in communi, sed in particulari, neque terminus eius primarius est ens possibile in communi, sed ens possibile in particulari, ergo visà omnipotentia non est opus vt videatur omne possibile in communi, sed in particulari. Probo anteced. omnipotentia eo modo continet ens possibile, quo modo potest illud producere, sed potest illud producere tantum in particulari, ergo continet illud in particulari non in communi.

Secundo, essentia Dei æqualiter repræsentat creaturas quasvis possibiles, & necessariò illas repræsentat, ergo si videtur aliqua, necessarium est videri omnes. Prob. conseq. non potest imago videri quin cognoscatur res per illam repræsentata, beati vident totam Dei scientiam & omnes ideas, ergo vident omnes creaturas. Confirmationem quia idèo per te vna creatura videtur, quia videtur omnipotentia

Tom. I.

illam repræsentans, sed omnipotentia omnes in particulari repræsentat, ergo videntur omnes in particulari.

Tertiò, si non omnes creaturæ videantur sed aliquæ tantum, dari debet aliqua causa quæ proximè determinet intellectum ad videndam potius vnam quam aliam, id est debet dari ratio cur videatur potius vna quam alia, sed nulla potest dari ratio. Vel enim illa est lumen gloriae, vel concursus omnipotentiae, vel obiectum primarium vel ipsamet visio: non lumen gloriae quia illud est indifferens ad quælibet creaturas manifestandas sicut quilibet habitus versatur circa quælibet obiecta materialia, quæ participant eandem rationem formalem: non essentia diuina, quæ repræsentat æqualiter omnia neque ipsa visio, quia queritur, vnde determinetur intellectus ad visionem creaturæ vnius magis quam alterius.

Dico quartò, videntes Deum intuituè, non vident necessariò creaturas omnes in particulari, sed neque vllam determinatè, quamvis necessariò videant omnes sub ratione communi possibilitatis.

Conclusio

Non est
necessariò
videri om-
ne possibili-
tate.

Prima pars quod non omnes creaturæ in particulari necessariò videantur ab eo qui videt Deum probata manet ex fct. superiori; si enim vna perfectio diuina potest videri sine alia, potest etiam videri scientia, & omnipotentia, quin videantur respectus omnes quos dicunt ad obiecta extrinseca, ergo videri potest omnipotentia, quin videantur in particulari omnes creaturæ.

Secunda pars quod neque necessariò videatur creatura vlla in particulari, sed possit dari aliqua visio Dei adèò imperfecta vt videat Deum, & tamen non videat in particulari vllam creaturam. Prob. quia si potest aliqua creatura in particulari occultari in qui vident Deum, potest etiam occultari creatura quælibet; non est enim vlla ratio cur occultari non possint omnes si potest vna. Deinde cum Deus concurrat ad visionem per modum speciei, quare? non ita potest moderari concursum vt essentiam solam videndam exhibeat sine creatura vlla in particulari. Quo ergo perfectius videtur Deus, eo plures videntur creaturæ in Deo vt medio prius cognito: quo autem videntur imperfectius eo videntur pauciores; potest autem aliquis videre adèò imperfectè vt non videat vllam creaturam determinatam. Vnde implicat visionem omnipotentiae Dei, sine creaturis esse perfectiorem etiam circa Deum quam cum creaturis; quia omnipotentia eo perfectius videtur, quo magis penetratur, sed quo plures & perfectiores creaturæ videntur eo magis penetratur causa, ergo visio circa Deum est perfectior cum creaturis quam sine illis.

Tertia pars quod implicet videri omnipotentiam formaliter, quin videantur creaturæ omnes secundum rationem communem possibilis, negatur ab Herice, & dubia videtur Suari. Probatur autem: quia implicat cognosci potentiam sub propria ratione productiū quin cognoscatur alicuius possibilis esse potentia, sed videntes Deum vt omnipotentem vident omnipotentiam vt productiū, ergo cognoscunt illam alicuius possibilis esse potentiam. Probo maiorē quia omnipotentia quidditatius cognosci non potest sine eo, sine quo non potest definiri, non potest autem definiri nisi vt alicuius producibilis productiū, ergo neque cognosci.

Videntur
omnia se-
cundum
rationem
communem
possibilis.

Ad primam Resp. eodem argumento probari posse quod oculus non specificatur à colore in communi tanquam ab obiecto & termino primario, quia solum vider colorem in particulari. Vnde nego primum antecedens, nam omnipotentia vt sic denominatur abente possibili in communi. Ad probationem distinguo maiorem: omnipotentia eodem modo continet possibilia quo illa potest producere, omnipotentia

Solutio
primæ du-
bitationis.

H 2 sumpta

60 Disp. II. De Deo. Quæst. III. Sect. I.

sumpta inadæquatè secundum præcisam rationem omnipotentia, nego: omnipotentia adæquatè sumpta secundum totum suum ambitum concedo, potest autem ut sæpè dixi videri omnipotentia, secundum rationem præcisam omnipotentia quin videatur secundum totum suum ambitum.

Instabis sermonem hic esse de omnipotentia ut est in se distinctè cognita, non autem prout subest conceptui nostro præcisivo. Respondeo enim esse sermonem hic de omnipotentia ut est in se inadæquatè sumpta, non autem de omnipotentia ut est in se adæquatè. Faceor quod si videretur adæquatè omnipotentia, viderentur etiam omnes creaturæ possibilis in particulari, sed si videatur inadæquatè, videntur tantum creaturæ sub communi ratione possibilis, nam omnipotentia secundum inadæquatum conceptum maiorem haber connexionem cum ente possibili in communi, quæcumque cum ente possibili in particulari.

Solutio secundæ.

Ad secundam Resp. essentiam Dei æqualiter, in actu primo & necessario, repræsentare omnes creaturas sed non in actu secundo, quia potest moderari concursum suum ad repræsentationem in actu secundo. Ad probat. Distinguitur maior, non potest videri imago in actu primo repræsentans quin videantur res repræsentatae nego maiorem: non potest videri imago in actu secundo repræsentans concedo. Ad confirm. dist. maiorem, ideo videtur una creatura quia videtur omnipotentia illam repræsentans in actu primo nego: in actu secundo concedo.

Instabis, omnipotentia in actu secundo repræsentat necessariò creaturas in communi, ergo & creaturas in particulari. Respondeo disparitatem esse quia omnipotentia sub ratione omnipotentia denominatur à creaturis sub ratione communi possibilis, non specificatur ad illam creaturam in particulari.

Solutio tertiae.

Ad tertiam Resp. causam quæ determinat intellectum ad videndum in essentia Dei unam potius creaturam quæcumque aliam, duplice assignari posse, primò formalem, secundò effectuam. Ratio formalis ob quam una potius creatura videtur quæcumque altera est maior penetratio essentia diuina; Nam quo magis penetratur essentia eo plures, & perfectiores in ea videntur creaturæ. Itaque quando plures illæ videntur visio est intensior, & perfectior circa obiectum primarium, & diuersam habet perfectionem indiuidualem ratione diuersi obiecti secundarij.

Ratio autem effectu intellegit determinans ad videndum in verbo unam potius creaturam quæcumque obscurior est, alij enim putant hoc prouenire à diuersa perfectione luminis gloria, quod determinat intellectum ad videndas plures creaturas quando est perfectius. Sed hoc est difficillimum ut rectè probat Arrub. d. 26. c. 3. & 4. quia omnis habitus extendi potest ad omnia obiecta materialia in quibus est ratio propria obiecti formalis. Nam v.g. quilibet habitus fidei potest inclinare ad credendum quemlibet articulum: habitus temperantia ad moderationem cuiuscumque voluntatis, sed in visione Dei creatura est tantum obiectum materiale, Deus autem obiectum formale. Deinde ut rectè argumentatur Vasquez d. 50. c. 4. si à solo lumine prouenit quod videatur creatura perfectior, poterit ex vi huius luminis effici ut videantur omnes creaturæ quæ sunt im perfectiores ea quæ videatur.

Alij ergo ut Arrubal. & Herice id referunt ad solam Dei omnipotentiam quæ concurrit ut species, sed hoc est etiam difficile, quia quoties perfectior est visio circa obiectum primarium necessaria omnino est ut detur lumen gloria perfectius, sed ut plures videantur creatura necessaria est visio perfectior circa obiectum primarium, ergo necessarium est lumen

gloria perfectius. Existimauerim itaque causam quæ proximè determinat intellectum ad videndum unam potius creaturam, quæcumque aliam esse primò quidem concursum diuersum omnipotentia per modum speciei, quia id quod determinat intellectum, ad unum potius obiectum materiale quæcumque ad aliud, non est solus habitus se tenens ex parte potentia, sed illud quod se tenet ex parte obiecti, ut inductione constare potest. Deinde vero id quod primariò, & remotius, intellectum determinat ad hanc visionem est etiam lumen gloria, quia (ut dixi) ubique perfectior est visio primarij obiecti, lumen etiam gloriae requiritur perfectius, cum autem perfectiores creaturæ cognoscuntur, Deus cognoscitur perfectius. Itaque lumen gloria non determinat ad videndum hanc potius creaturam quæcumque aliam, sed determinat ad videndum Deum cum tali perfectione, ex qua sequitur quod videatur talis creatura: est autem ad hoc necessarius diuersus concursus omnipotentia qui proximè determinet ad hanc potius videndum creaturam quæcumque alteram æqualis perfectionis, quia hoc à lumine gloria fieri non potest ut rectè probat argumentum: cum illud æquum possit valere ad videndas omnes creaturas æquales aut minores, modo determinatio fiat per omnipotentiam.

§. V.

Quas creaturas sit possibile videri ex vi visionis Dei.

Triplex etiam hoc titulo difficultas clauditur se quens, eo quod diximus videri creaturas ex vi visionis Dei. Quæritur enim vtrum ex vi visionis Dei possint videri omnia possibilia. Deinde vtrum videri possint etiam futura & existentia: denique quomodo videri possint decreta libera. Primum illud caput de cognitione omnium possibilium discutietur commodius quæst. sequenti, cum agam de incomprehensibilitate Dei vbi etiam diceretur de cognitione omnium futurorum & existentium, nunc ergo quoad futura & existentia, saltem aliqua & quoad decreta Dei libera.

Triplex
contro-
uerbia.

Ratio dubitandi primò est, quia si futura & existentia videntur in verbo, necessaria est, ut quando res prius futura incipit esse actu existens tota mutetur visio; nam id quod erat prius essentialiter repræsentatio futuri, ut futuri, necessariò perit si non repræsentat amplius futurum; cum amittat prædicatum suum essentialiale, consequens illud absurdum est, quia sic visio Dei perpetuò mutaretur tota, quia semper aliquid incipit esse actu existens, quod erat prius futurum: ergo beati non vident in verbo existentia & futura alioqui visio Dei non erit immutabilis & eterna.

Prima du-
bitatio.

Secundò si beati vident futura & existentia in verbo, vident illa in aliqua Dei perfectione intrinseca tanquam in medio prius cognito, sicut vident possibilia. Probatur, nam possunt existentia, & futura cognosci in omnipotentia, si ad eam cognitionem sufficiat connexio necessaria ex suppositione; sed huiusmodi connexio sufficit; nam alioqui possibilia non possent cognosci, ut probauit supra: ergo cognosci etiam possunt existentia, & futura, quæ ex suppositione quod sint futura & existentia, sunt essentialiter connexa cum Deo. Confirmatur primò quia non minus essentialiter res futura est connexa cum omnipotentia, & decreto, quæcumque res possibilis est connexa cum sola omnipotentia, ergo res futura est videtur ut futura in omnipotentia, & decreto quæcumque res possibilis in sola omnipotentia. Confirmatur secundò essentia & perfectio Dei prorsus immutata potest cognoscere, ac producere creaturam, ergo potest

Seconda du-
bitatio.

potest illam repräsentare, quomodo enim plura, requiruntur ad representationem quam ad productiōnem.

Tertia dubitatio.

Tertiò, si possunt videri decreta libera in essentia vt medio cognito possunt etiam videri futura, & existentia, sed possunt videri decreta libera, ergo & futura, maior sive probata est, quia viso constituto, necesse omnino est videri constitutum eius, & distinctum ab omni alio, terminus autem sicutem extrinsecè distinguit unum decretum ab alio vt patet. Probatur ergo minor, non maior requiritur mutatio in essentia Dei vt repräsentet decretum, quam vt faciat decretum, sed vt faciat decretum nulla requiritur mutatio, ergo neque vt illud repräsentet. Deinde illud decretum aquè est in Deo ac si esset aliquid Deo superadditum, sed si esset aliquid Deo superadditum videri posset in essentia vt medio, ergo etiam nunc videri potest.

Quarta dubitatio.

Quartò, tam implicat videri rem futuram in essentia, vt obiecto intelligibili concurrente ad modum speciei, quam in ea videri vt medio cognito. Quod probo ideo per te res futura cognosci non potest in essentia vt medio, quia immutata manente omnipotentia potest res esse futura, vel non futura, sed eadem ratio probat futura non posse videri in essentia vt specie intelligibili, nam essentia immutata non potest repräsentare id quod est contingens tanquam eius species. Denique si non videntur futura in Deo vt obiecto formalis, non videntur eadem visione quam videtur Deus, quia non possunt eiusdem actus plura esse obiecta formalia.

Dico quintò, implicat futura, & existentia imò & decreta libera videri in verbo tanquam in medio prius cognito, sed videntur tantum in eo vt obiecto intelligibili concurrente ad modum speciei, ac per se ipsum determinante intellectum ad visionem.

Non videntur futura in verbo.

Prima pars negans futura & existentia videri posse ex vi visionis formaliter, contra Thomistas, Fasolum, & Suarez, probatur a Molina, Hericet, Recupito, primò quia non possunt videri futura ex vi visionis nisi videantur vel in ipsa potentia diuina, vel in eius causalitate, neutrum dici potest, ergo non videntur futura ex vi visionis formaliter, minor probatur nam virtus omnipotentiae dicit tantum quid Deus possit, non autem quid actu faciat, causalitas non est in Deo sed est actio extrinsecè quae sic non videbitur in Deo, sed in se ipsa.

Dices videri futura in omnipotentia simul & decreto.

Sed contra clare argumentor, in causa indifferenti vt sic implicat cognosci effectum determinatum: sed omnipotentia etiam posito decreto est adhuc indifferens ad dandum concursum vel ad eum negandum, alioquin decretum illud aduersaretur libertati, ergo in omnipotentia & decreto implicat cognosci effectum liberum. Deinde duo sunt in ipso decreto libero Dei: alterum in recto est actu ipse necessarius indifferens extrinsecè ad plura: alterum in obliquo est ipsum connotatum extrinsecum, in ipsa Dei perfectione extrinsecè sola implicat videri futurum; quia illa perfectio extrinsecè sola, non est decretum sine connotato extrinsecò: ergo non potest videri decretum vt sic sine connotato quod est res futura, ergo decretum non potest esse medium ad videndam rem futuram. Deinde decreta videri non possunt ex vi visionis formaliter vt probabo statim.

Secundo illud non videtur ex vi visionis formaliter, quo viso non magis penetratur essentia, sed viso effectu futuro, non magis penetratur essentia & omnipotentia, ergo futurum non videtur ex vi visionis formaliter. Probatur minor viso effectu futuro

non magis penetratur perfectio extrinsecè essentia ac omnipotentia, si polita futuritione nulla sit maior perfectio extrinsecè in omnipotentia, quam si effectus non esset futurus, ergo cognitè futuritione vel existentia non magis penetratur perfectio extrinsecè omnipotentia.

Dices magis penetrari omnipotentiam secundum virtutem extrinsecam & extrinsecam simul, non secundum virtutem purè extrinsecam.

Sed contra, implicat rem futuram videri in Deo vt medio cognito, quin videatur in perfectione purè extrinsecè Dei, alioquin videbitur res in se ipsa non autem in Deo, quia illa perfectio extrinsecè Deo, est ipsa res futura sed res futura videri non potest in perfectione Dei purè extrinsecè, ergo videri non potest in Deo vt medio prius cognito.

Secunda pars quod etiam decreta Dei libera non videantur ex vi visionis formaliter probatur ipsis rationibus; quia cognito decreto non magis penetratur perfectio extrinsecè essentia, si enim non esset decretum illa perfectio esset omnino eadem extrinsecè, ergo illud decretum non videtur in perfectione extrinsecè essentia. Neque dici potest illud decretum videri in perfectione extrinsecè vt terminata; hoc enim reicitur clarissime, quia perfectio extrinsecè vt terminata est perfectio extrinsecè & terminus, ergo videre decretum in perfectione extrinsecè terminata, est illud videre in perfectione extrinsecè & in ipso termino. Deinde vt per visionem essentia videatur decretum, necesse est vt essentia in se habeat aliquid extrinsecum quo repräsentet decretum & libera eum terminationem, sed essentia nihil habet quo repräsentet decretum, & libera eum terminationem, nihil enim omnino in se habet intrinsecè quod non haberet, si non esset tale decretum, sed si non esset tale decretum non posset essentia illud repräsentare extrinsecè, ergo neque nunc potest repräsentare.

Tertia pars quod illa omnia videri possint in Deo vt obiecto intelligibili concurrente ad modum speciei, probatur à Granado, Arrub. Recup. quia essentia Dei potest præstare totum, quod præstaret species impressa propria rei futura vel existentis & decreti, si contineat eminenter totam illam speciem, sed continet illam, ergo potest videri intellectui e modo quo videretur talis species, & concurrere ad eorum visionem. Non formaliter sed effectuè: quod modo facile vitantur omnia incommoda qua opposuimus dicentibus decreta libera, & res futuras videri in aliqua Dei perfectione ex vi visionis formaliter. Nam hic Dei concursus est purè effectuus, & facile ostendit quomodo perfectio Dei prorsus immutata extrinsecè possit repräsentare futura, & decreta libera quae non repräsentaret si non essent futura; si enim instes, vt perfectio extrinsecè Dei possit concurrere per modum speciei, cum prius non posset concurrere, debet habere aliquid extrinsecè, quod non haberet si non posset concurrere, sed si res non esset futura non posset perfectio Dei concurre ad eius visionem, per modum speciei ergo vt posset concurrere quando res est futura debet habere aliquid extrinsecè, quod non haberet, si res non esset futura: Respondo enim ad minorem quod si res non esset futura, Deus adhuc contineret totam speciem qua repräsentat illam vt futuram, atque ita posset vere concurrere ad eius visionem per modum speciei: nam v.g. tametsi Petrus nunc non existit, non est dubium quin possit Deus producere in oculo meo eius speciem qua illum videam aquè ac si esset præsens. Ergo sunilitim immediate concurrere potest ad visio-

Decreta libera.

Videntur vt in obiecto intelligibili.

62 Disp. II. De Deo. Quæst. III. Sect. I.

nem rei non futuræ, quæ videam illam futuram, ubi non esset mendacium quia Deus non diceret rem illam esse futuram, imo si hoc ostenderet beato qui errare non potest reuelaret eodem tempore rem illam non esse futuram, quamvis exhibeat ut futura.

Solutio
præmæ du-
bitationis.

Ad primam Respond. eo argumento reæstè probari quod futura & existentia non videntur eadem visione qua videntur essentia Dei, attributa, & creaturæ possibilis; nam visio Dei cum sit beatitudine essentia lis, est etiam immutabilis: necesse autem esset illam mutari si per eam viderentur futura, & existentia, nam implicat ut cognitio creata quæ prius erat repre sentatio rei ut futuræ, incipiat essentia liter esse repre sentatio rei ut non futuræ sed existentis, nisi fiat in ea mutatio, alioqui sine mutatione trahatur a contradictione in contradictorium quod implicat, alioqui per solam etiam mutationem extrinseca factam in obiecto, posset intellectus creatus scire aliquid quod non sciebat prius, & voluntas creata immutata, posset aliquid velle liberè quod non volebat prius. Hoc autem quamvis admittatur in Deo propter infinitatem, explicatur tamen difficultatem in creaturis autem certum est admissi nullo modo posse; quia eorum actus specificantur essentia liter ab obiectis, arg: ita mutationis obiectis, mutantur etiam necessariò. Dicere autem quod visio rei futuræ, incipit esse visio rei presentis quia exteditur ad rem ut præsentem, vel etiam dicere quod modicatur, non soluit difficultatem. Primo quia illa visio quæ essentia liter est representativa rei ut futuræ posita quacunque extensione, vel modificatione semper est representatio rei ut futuræ, sed visio rei futuræ essentia liter representat illam ut futuram, ergo etiam posita illa extensione representabit ut futuram, sive beatus videbit futurum, quod est præteritum. Deinde illa extensio, & modicatio, est noua entitas representans vitaliter rem ut existentem quæ prius non cognoscetatur, ergo est noua visio. Dicere autem quod visio beata representat existens specificatiæ abstrahendo à tempore, præsenti, & futuro, videtur absurdum, quia existentia dicit actuallitatem in aliqua differentia temporis, dico enim quod res vel erit, vel est, vel fuit: imo quæram de ipso tempore, quod beatus videt futurum, existens, & præteritum, certè non potest abstrahere illius cognitio ab huiusmodi differentijs.

Itaque dici necessariò deber futura & existentia videri per visionem distinctam à beatifica, neque inconveniens est illam subinde mutari.

Solutio
secundæ
dubitatio-
nis.

Ad secundam satis probatum est superius possibilia esse necessariò connexa cum omnipotencia, ex suppositione quod sicut possibilia quæ suppositio est necessaria. Futura vero, & existentia sunt necessariò connexa ex suppositione contingentia, quæ connexio nullo modo sufficit ad cognitionem infallibilem alioqui omne contingens cognoscetur necessariò, & hæc suppositio est ipsum futurum quod cognoscitur.

Ad confirmat. nego rem futuram esse tam necessariò connexam cum omnipotencia & decreto, quia possibilia sunt connexa cum omnipotencia. Nam posito decreto potest res non esse futura, quia illud est indifferens, & conditionatum. Deinde illud decretrum cognoscere non potest sine ipso effectu, atque ita implicat ut dixi ut effectus cognoscatur in decreto tanquam medio. Ad secundam confirmationem: concedo posse fieri & cognoscere de nouo aliquid sine mutatione intrinseca, neque posse tamen representari ab essentia ut medio, quia requiritur connexio necessaria ut statum dicam.

Solutio
tertiae.

Ad tertiam probatum etiam est, decreta Dei libera videri nullo modo posse in essentia ut medio prius

cognito. Ad primum ergo argumentum Resp. disting. maiorem: ad hoc ut essentia representet decretum, ut species eius impressa non plura requiruntur, quæ ut faciat decretum concedo: ut representet tanquam medium cognitum nego: Quia ut representet eo modo requiritur connexio necessaria & oportet ut eo cognito ipsa essentia magis penetretur. Ad alteram probationem distinguitur etiam: sed si esset aliquid superadditum contingenter connexum videtur in essentia nego, si esset necessariò connexum, concedo.

Ad quartam iam dixi essentiam immutatam posse representare res futuras, per modum speciei, quia semper continet speciem impressam earum etiam si non essent futuræ, quomodo autem diuersa sit visio satis dictum est.

Solutio
quartæ.

§. VI.

Quænam creature actu videantur ab eo qui vi-
det Deum.

Dixi quid videre beati possint in Deo, partim ut medio, partim ut specie, nunc minor difficultas est circa ea, quæ actu vident etiam ij qui minimam visionem habent, id est ea quæ nullus ignorat beatus, vbi distinguere oportet ea quæ pertinent ad statum naturæ: quæ ad statum gratiæ: quæ ad statum cuiusque proprium.

Triplex
status.

Ratio dubitandi primo esse potest, quia sancti orationes quæ ad ipsos diriguntur, vel vident in verbo, vel extra verbum, si in verbo, mutatur visio subinde quod negatum est: si extra verbum repugnare videbitur Concilio Senonensi prius citato.

Secundo, si cognoscant beati omnia, quæ ad statum cuiusque pertinent, fieri poterit ut plura cognoscantur ab eo qui minus beatus est, quam ab eo qui est magis beatus quod absurdum est, quia intellectus beati determinatur ad plures creaturas cognoscendas per lumen gloria perfectius, ergo qui magis beatus est plures cognoscit creaturas.

Dico sextò, nullus est beatus qui non cognoscat multa visionis concomitantes multa futura, & existentia, & plura etiam Dei decreta libera.

Multa vi-
dent beati.

Primò enim ita docent Patres supra citati Bernard. 1.5. de consideration. c.4. *Quidni videant ibi cor Dei, quidni? ibi probetur quæ sit voluntas Dei bona, beneplacens & perfecta, patent viscera misericordie, cogitationes pacis, auctoritatis, salutis, mysteria bone voluntatis, benignitatis, arcana, & alibi vident verbum, & in verbo, facta per verbum.* August. per cognitionem matutinam & vespertinam, hoc sine dubio intellexit, & Concilium Senonense decreto 13. docet beatis peritum esse diuinitatis speculum, in quo quidquid eorum intersit illucscat.

Secundo quia visio ut dixi fidei respondet, deinde status beatitudinis hoc exigit, tertio etiam amicitia Dei erga beatum exigit communicationem secretorum.

Dico septimò cognoscit beatus quilibet distinctè ac quidditatiæ quæcumque cognoscuntur per scientias quæcumque naturales, quæcumque pertinent ad mysteria fidei, & quæcumque pertinent ad proprium eius statum, ita omnes Theologi communiter.

Quænam
ea sint.

Ratio enim vniuersim est quia statutus beatitudinis est ille in quo desiderare nihil ultra beatus potest, posset autem si ea ignoraret quæ spectant ad statum naturæ, ad ordinem gratiæ, ad statum proprium.

Ordo na-
ture.

Primò ergo cognoscit distinctè, ac perfectè creaturas omnes actu existentes intra ordinem naturalem, secundum genera, species, individua, essentiam, existentiam, proprietates, Gregor. l.12. Moral. c.13. *Quæ intus claritatem omnipotentis Dei vident, nullo modo*

Vtrum visione Dei producatur necessariò species expressa sive verbum mentis.

modo credendum est, esse aliquid quod ignorant, &c. 1. 4. Dialogorum c. 33. quod est quod ibi neſciant, ubi ſcien- tem omnia ſciant, Bernar. l. de triplici genere bonorum, *O ſapientia, quā omnia qua in cœlo, & terra ſunt perfe- ctiſſime cognoscemus, in ipſo fonte ſapientia, rerum om- nium cognitionem bibentes, alios omitti.*

Ordo gra- tia.

Secundò intra ordinem ſupernaturalem cogno- ſcit beatus quilibet omnes creatures quā aliquo mo- do pertinent ad mysteria fidei, earumque rationes circumſtantias, eſſentias, exiſtentias, & proprietates, ita enim colligitur ex ſcripturis, *videmus nunc per ſpeculum in ēnigmate tunc autem facie ad faciem, reuelatā facie gloria Domini ſpeculantes, &c.* Fa- uerit etiam perfeſſio beatitudinis, & ſanè Christi Domini, eiusque Matris amantissimæ non aſpectus duntaxat, & congreſſus, ſed perfeſſimam etiam cogni- tio, magnum videtur eſſe complementum beatitudinis, eorum qui per filij & matris amorem re- dempiſunt.

Quæ per- tinent ad ſtatū.

Tertiò, cognitio etiam illa extenditur ad omnes actus liberos & futura contingentia quāe pertinent ad cuiuslibet ſtatū, alioqui non eſſet ita perfeſſa beatitudo, vt beatum quietum redderet in ſuo ſtatu, ſignificauit autem breuiter ea Guillelmus Parifiſis, prima parte ſumma tract. de animæ immortali- tate c. 9. *quidquid decebit, vel delectabit eus videre, viſiſe ſunt, ſciūt itaque omnes amicorum, & conſanguineorum proſperos, aut aduerſos euentus, viam quā quīque ad cœlum deducet ſit: parentes quāe- cunque ſpectant ad familiam: fundatores religionum quā ad eārum bonum, aut malum ſtatu, & cætera huiusmodi.*

Ad primam Resp. certum eſſe quod orationes ad ipſos direc̄tas ſinguli ſciunt, & diſtinctè cognoſcunt ſancti & quidem in verbo, vt perſuaderet Concilium Senonense, ſed tanquam in ſpecie, ac obiecto intel- ligibili, non tanquam in medio prius cognito vt probarum eſt.

Ad ſecundam Resp. fieri poſſe vt aliquis minus beatus plura ſciat ratione ſtatu particularis, quām alter magis beatus ſed iſte tamen ratione beatitudinis in genere multò plura cognoſcit quām alter, & ad hoc determinatur per lumen gloriae perfeſſius.

QVÆ STIO IV.

Quidditas, & proprietates viſionis beatae.

Art. 2. 6. 7.

EX his quā haec tenus diſputauit de poſſibilitate, principijs, & obiecto viſionis beatae, facilis eſt cognitio quidditatis eius & proprietatum, id quibus triplex reſtat conteruersia. Primi quānam ſit pro- pria eius quidditas. Secundò an viſiones Dei ſint in- aequales. Tertiò an viſio ſit vel eſſe poſſit Dei comprehenſiua.

SECTIO I.

Quidditas, & prædicata propria viſionis Dei.

DVO habet quālibet cognitio intellectus ex qui- bus eſſentia eius diognoscitur. Primus eſt terminus qui per eam producitur. Secundum eſt obiectum quod per eam attingitur, ideoque tota viſionis hu- ius innotetſet quidditas, ſi primum conſet qualis per eam producatur terminus id eſt viſum producatur per eam ſpecies expreſſa, & verbum mentis, ſe- cundo quomodo per eam attingatur proprium eius obiectum quāe ſunt propria prædicata huīus viſio- nis.

Specie expreſſa nomine, vt ex Philosophia con- ſtat, intelligitur repræſentatio formalis obiecti cogniti, quā potentiā redditur formaliter cognoſ- cens, ſolēque illa dici verbum mentis, eo quod per eam intellectus loquatur ſibi, id eſt repræſentet, ſeu reddat præſens obiectū. Cum ergo inter omnes con- ſter reperiſſi necessariò in omni alia cognitione ali- quā huiusmodi repræſentationem formalem, qua vel adæquatè vel inadæquatè ſit cognitio, etiam ſi du- biū ſit viſum illa diſtinguatur ab actione per quam producitur, diſcultas inquam eſt viſum viſio Dei etiam ſit ſpecies expreſſa, & verbum mentis pro- ductum de nouo, an verò per lumen gloriae intellectus creatus, ita vniatur eſſentia Dei præſenti, vt ſi ne viſa ſpecie expreſſa fiat viſens Deum.

Ratio dubitandi eſt primò quia ſpecies expreſſa non eſt necessaria niſi vt ſuppleat abſentiam obiecti, ſi enim obiectum eſt ſe ipſo præſens, non debet fieri præſens per aliud, ergo ad cognitionem intuiti- ūm Dei præſentis non requiriſtur ſpecies creata. De- inde verbum eſt id quod immediate intelligitur, ergo vbi Deus immediate intelligitur, nullum requiriſtur verbum; ſi enim inter intellectum, & Deum, reperi- tur aliquid medium iam viſio non eſt immediata.

Secundò, ſi intellectio quālibet eſt necessariò produc- tiva verbi, ſequitur quod ſecunda & tercia per- ſona Trinitatis quando intelligunt, perducunt ver- bum, hoc autem eſt absurdum vt patet.

Tertiò, ſi datur in intellectu beati ſpecies expreſſa Dei, poſſet etiam dari aliqua ſpecies obiectua, in qua ſcilicet prius cognita cognoſcatur Deus, quod com- muniter non admittitur: probo autem ſequi, quia qui viſer intuitiū hanc ſpeciem expreſſam neceſſa- rior viſet Deum, viſer enim Deum eo modo quo illa Deum repræſentat ſed illa repræſentat Deum ut eſt in ſe formaliter, ergo qui viſer hanc ſpeciem viſet Deum ut eſt in ſe.

Quarti, ſi datur huiusmodi ſpecies expreſſa, ma- net etiam in memoria ſpecies huius ſpeci, vt fit in aliis cognitionibus quarum recordamur, & per quas eodem modo viſem obiecta, ac ſi eſſent præſentia, ergo ſi ſanctus Paulus v. g. viſit Deum in raptu & eius viſionis recordabatur, viſere ſemper poṭerat Deum intuitiū.

Dico primò, implicat eſſe Dei viſionem in intellectu beati quā eſt ſpecies expreſſa & verbum men- tis realiter de nouo producunt: ita Theologi omnes communiter contra recentiores Thomistas qui adhære- re hac in re maluerunt Caietano, quām ſancto Thomæ afferenti ſepiuſ verbum mentis in viſione Dei, vt recte oſtendit Suarez, Molina, Vafq. Fafol. Arrub. Herice, neque ſati viſo quem ſenium ha- bere poſſit eorum ſententia quam triplici ratione ſic impugno.

Prima ſit ex ratione cognitionis: omnis cognitio crea- tura etiam intuitiū eſt eſſentialiter produc̄tio verbi creati, viſio Dei eſt eſſentialiter cognitio creata, ergo eſt produc̄tio verbi creati. Maior expreſſe ha- betur apud Auguſt. I. 6. de Trinit. c. 10. *Cum ſe mens nouit, & anat, iungit eis amore verbum eius, quod iterum probat c. 11. cum Deum nominas, maximèque cum eadem notitia etiam placita, dignèque amata, ver- bum eſt, & S. Thom. q. 27. art. 1. quicunque intelligit, ex hoc ipſo quod intelligit, procedit aliquid intra ipſum, quod eſt concep̄io rei intellectu, & dicitur verbum cor- diſ. Deinde argumentor omnis creata cognitionis, eſt repræſentatio formalis creata obiecti cogniti, nam omnis*